

С. І. Очеретянко

Ніколенко Микола Йосипович

НІКОЛЕНКО Микола Йосипович (10. 09. 1912, с. Олексіївка Єлисаветгр. пов. Херсон. губ., нині Кропивниц. р-ну Кіровогр. обл. – 12. 05. 1975, м. Мюнхен, Німеччина) – живописець, іконописець, реставратор, галерист. Від 1928 навч. в худож. студії А. Крюгер-Прахової, 1930 – Київ. худож. інституті (майстерня М. Бойчука). Після арешту батька-священника (загинув у ГУЛАГу; матір репресували) 1932 виїхав із Києва спочатку в Одесу, потім у м. Мурманськ (РФ), деякий час проживав на Кавказі. 1933 заарешт. і засудж. до 5 р. позбавлення волі. Відбував покарання в м. Свободний (Амур. обл.) та в таборі на Колімі (Магадан. обл.). 1939 повторно заарешт., за звинуваченням у підготовці зброй. повстання в'язнів засудж. до розстрілу, що замінено 10-річ. ув'язненням. 1940 амністували. Працював гол. художником в театрі м. Магадан (усі – РФ), згодом – в пересув. театрі на Донбасі. 1941 воював у сапер. батальйоні, після тяжкої контузії звільнений з армії. Під час фашист. окупації вивезений до Німеччини на примус. роботи, де працював на ф-ці в Дрездені до закінчення 2-ї світової війни. Уникнув репатріації в СРСР і мешкав у м. Гамбург (Німеччина), майже 5 р. викладав у Рос. худож.-пром. школі, що організували Г. Ківеров і А. Абрамов з метою забезпечення потреб в іконах таборів Ді-Пі. Займався станк. живописом. Створив ікони для церкви Успіння Пресвятої Богородиці (табір Фішбек, Німеччина). 1950 емігрував у США, мешкав у Нью-Йорку, реставрував картини. Персон. виставки – у Нью-Йорку (1951), Атланті (шт. Джорджія, США, 1961). Автор серії докум. малюнків «Колима». Виконав 104 іл. до зб. легенд різних народів у переказі Н. Гудрич «Myths of the Hero» («Міфи про героя», Нью-Йорк, 1962). Від 1969 створював пейзажі, зокрема й урбаністичні, захопився сюрреалізмом. 1970 переїхав до Німеччини, працював у видавництві «Possev» у Франкфурті-на-Майні, оформляв обкладинки для книг О. Галича, А. Кузнецова, В. Максимова, А. та Б. Стругацьких та ін. 1972 відкрив галерею в Парижі, де організовував виставки стародав. ікон.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Завалишин В. Иконы работы Николая Николенко // Новое рус. слово. 1963, 26 дек.;
2. Зорин Ю. Николай Николенко // Там само. 1975, 1 июня.

Бібліографічний опис:

Ніколенко Микола Йосипович / С. І. Очеретянко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2021. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-74382>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).